

Quæstionum, Et Resolutionvm Legalium Libri Duo

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, 1683

Cap. XXVIII. Vtrùm æstimatio necessariò præcedere debeat, quando bona debitoris in incantu publico, uni ex creditoribus liberantur. Et utrùm liberatio sic facta, nulla præcedente bonoruni ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98367](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98367)

56 Petri Francisci de Tonduti Sanlegerij,

- 10 *Hæredi post restitutam hereditatem datur repetitio, si non sufficienter retinuerit pro suis creditis, & detractionibus.*
- 11 *Hæres ex beneficio Inventarii, potest omnes repetitionis relinquere prioribus creditoribus adversus posteriores, quibus solutum est.*
- 12 *Intellige concedi repetitionem, & conditionem indebiti in supradictis casibus, quando solutio facta fuit bona fide.*
- 13 *Utrum pupillus possit intentare conditionem indebiti adversus creditores, quando tutor fuit in culpa, an verò prius contra tutorem agere teneatur; adhibita distinctione explicatur.*
- 14 *Decisio Giurbe 1. num. 46. quomodo sit intelligenda, & in quibus casibus.*

Tutrix liberorum patris heredum nomine, paternis creditoribus plurimas pecuniarum summas exsoluerat, iuribus quæ pupillis adversus hereditatem illam competeabant per tales solutiones exhaustis, & ad nihilum ferè redactis: Respondi pupillum non teneti adversus matrem malè soluentem agere; sed posse conditionem indebiti adversus creditores, quibus solutum fuerat, experiri. Indebitum quippe dicitur non solum quod omnino debitum non est; sed etiam quod per hæredes ultra vires hereditarias fuit exsolutum, aut in præiudicium æris alieni, si universa, Cod. de leg. l. 1. §. si is qui quadraginta, vers. nemi- nem, ff. ad Trebell. Et si hæres plus promiserit, quam vires hereditatis patiantur, iusto errore ductus; indebiti promissi conditionem habet, l. si is qui plus 31. ff. de condit. indeb. Multò magis si non promiserit, sed soluerit per errorem. Phanuc. inter tract. de invent. quest. 242. num. 141. & Monticul. quest. 235. num. 189. ubi loquuntur de hærede, qui poterat calculum intrare, & solutionem differre; quod tamen non fecit, sed solvit, cum esset persona timida, & lites expavescens: asserentes nihil planè illi imputandum esse, quod facilis fuerit solvendo; quia scienti & solerti lex posita fuit, non imprudenti & ignato: Et generaliter indubitatum est, conditionem indebiti dari, si per iustum errorem facta fuerit solutio; si vel talis error in facto, si vel in iure consistat, quamvis etià conditioni indebiti fuisset renuntiatum cum iuramento. Decius cons. 350. n. 5. Gratian. discept. forens. 652. n. 27. Error autem iuris in minore probabilis est, quia præsumitur. Menoch præscript. 23. n. 19. lib. 6. In muliere verò tutrice non est dubitandum quin præsumatur error facti, maxime alieni, nempe valoris bonorum hereditariorum, ex quo oritur soluti repetitio, præsertim cum agatur de damno vitando. Ror. Rom. decis. 167. n. 13. p. 1. recent.

- 6 Et quamvis non modica videatur difficultas respectu matris quæ solvit de pecuniis propriis, tamen respectu pupilli res videtur extra dubium proposita, per text. expressum in l. cum indebitum 57. ff. de condit. indeb. cujus hæc sunt verba: Cum indebitum impuberis nomine tutor numeraverit, impuberis conditio est.
- 7 Et ibidem Gloss. quam ibi communiter DD. approbant, dicit hoc habere locum, si vel solutio facta fuerit ex pecuniis pupilli, si vel ipsius tutoris: quia tutor hanc pecuniam in redditione rationum tutelæ compensat, & factum tutoris dicitur factum pupilli, adeo ut actio competat vero domino, non autem personæ illius representanti, ne officium suum sit illi damnosum. DD. in l. si procurator; & nominatim Alexand. num. 1. Bart. num. 13. Angel. in princip. ff. de condit. indebit. Nec est novum quod per unum fiat solutio, & alteri competat repetitio, l. nec novum est 5. ff. eodem tit. de condit. indeb. Alexand. in l. 2. §. si quid,

ff. eodem tit. Et ideo quod solutum est ultra vires hereditatis, si postea æs alienum emerget quod hereditatem absorbeat, repeti potest, vel ab ipso hærede, vel à creditoribus hereditariis. Castren. in d. §. si quid, num. 8. & sequentibus. Unde etiam hæredi post restitutam hereditatem datur conditio, & repetitio, si non retinuerit quantitatem sibi debitam, cum ignoraret tot adesse debita in hereditate. Gratian. discept. forens. cap. 203. n. 19. & sequent. & cap. 193. n. 37. 38. & 39.

Potest etiam pupillus, patris hæres, si ipse creditor non sit, nec indigeat repetitione adversus eos quibus solutum est, ut se eximat ab aliis creditoribus anterioribus, onus illud ex beneficio Inventarii relinquere dictis creditoribus, qui si velint, adversus posteriores quibus solutum est, experiri coguntur. Castren. in d. l. 2. §. si quid ff. de condit. indeb. n. 8. & alii supra citati, & probat text. in d. §. si quid; ibi, vel post multum temporis emergerit æs alienum, cum seq.

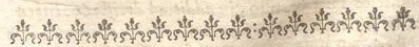
Supradicta omnia intelligenda sunt de solutione bona fide facta, & cum probabili ignorantia; si credimus Rotæ decis. 169. n. 1. p. 6. recent.

Sed quid iuris, si tutrix sit in aliqua culpa, veluti si non confecerit inventarium, utrum pupillus maior factus teneatur agere contra tutricem, vel eius bonas; an verò habeat electionem agendi contra ipsam, aut contra creditores quibus solutum est.

Questio ista resolvenda est adhibita distinctione; aut enim minor intentat remedium restitutionis in integrum, ex capite minoris ætatis; & hoc casu datur illi electio agendi contra creditores, vel contra tutorem, per text. in l. etiam 3. & l. final. C. si tutor vel curat. interven. & in §. si pupillus, in Authent. de hered. & falsid. l. si is qui Reipublica, & ibid. Gloss. ff. ex quib. caus. maior in integ. restit.

Aut verò minor remedium restitutionis in integrum intentat ex clausula generali, si qua mihi iusta causa, &c. Et tunc tenetur agere contra tutorem, si sit solvendo. Ratio differentie est, quia restitutio ex capite minoris ætatis fundatur in privilegio intuitu personæ concessio; quæ verò ex clausula illa generali competit, sola nititur æquitate; porro æquitas cessat, quando minor agendo contra tutorem indemnis servari potest; cessat ergo & hæc restitutio in sola æquitate fundata; atque ita distinguunt DD. post Bart. in l. si infanti, n. 12. C. de iur. deliber. & in l. qui duos ff. de reb. dubiis. Hodier. ad Sord. decis. 4. n. 46. Odd. de restit. in integ. q. 68. art. 3. num. 37. Rebuff. in consil. Reg. tit. de restitut. gloss. 1. art. 2. n. 22. & 24. Thesaur. decis. 103. num. 9. vers. & ultra id quod. Ioseph. Ludouil. decis. 55. num. 15. & 16.

Et secundum hanc distinctionem explicanda videntur ea, quæ in contrarium tradit Giurb. decis. 1. n. 46. cum pluribus DD. per eum citatis. Alias contra eum esset communis opinio, de qua testatur Hodier. ad d. decis. 4. n. 46.

CAP V T XXVIII.

Quando bona debitoris in incantu publico uni ex creditoribus liberantur, utrum necessario præcedere debeat æstimatio; & an liberatio, nullâ præviâ æstimatione facta, sit invalida.

S V M M A R I V M.

- 1 *Æstimationem præcedere debere, quando nulli alii*

- alii licitatores concurrunt, & adiudicatio fit ipsi creditori, nonnulli existimant.
2. Contrarium tamen verius est, & tenet liberatio, si debitor non probet læsionem ultra dimidium iusti pretii.
 3. Creditor licitando non debet esse deterioris conditionis, quam quilibet extraneus.
 4. Explicatur text. in l. si quos, Cod. de rescind. vendit.
 5. Estimatio solennis & iudicialis non debet precedere subhastationem, & liberationem factam creditori, sed sufficit quod Index se informet extrajudicialiter, ne fiat fraus.
 6. Textum in d. l. si quos, procedere ex speciali favore Fisci, verius est.
 7. Datio in solum pignoris ipsimet creditori extrajudicialiter facta, non valet, nisi sub vera estimatione facta fuerit; secus si iudicialiter, & in incantu publico.
 8. Liberatio facta creditori, nulla præviâ estimatione, valida potissimum est, si debitor non probaverit in ea adesse læsionem in magno excessu.
 9. Quando creditor non procedit adversus debitorem per viam subhastationis, sed per viam imperationis domini, estimationem precedere debere pro forma, nonnulli existimant: & ad hanc sententiam Rota Romana inclinavit.
 10. Contrarium tamen novissimè Senatus Neapolitanus indicavit, nempe nec isto casu necessarium esse, ut precedat estimatio.

Quando bona debitoris de pignore capta, ipsimet creditori in concursu aliorum licitantium, aut etiam nullo alio emptore seu licitatore, tanquam plus offerenti, vel tanquam soli offerenti liberantur, & in publico incantu adjudicantur, non sine ratione dubitatum fuit sæpe numero, utrum dictam adjudicationem precedere debeat iudicialis estimatio formaliter & legitime facta, & utrum liberatio nulla sit, si dicta estimatio non præcesserit, & an lapsò tempore consueto ad redimendum per stylos Comitatus Venetini concessò, quod est quadraginta dierum, audiendus sit debitor petens bona liberata estimari, & creditorem ad solutionem majoris valoris compelli sub eo prætextu, quod bona illa viliori pretio distracta fuisse prætendit.

Si liberatio pignorum, seu bonorum sub hasta positorum fieret tertio, & extraneo emptori, non esset de estimatione querendum: sed dum sit in favorem ipsius creditoris, præsertim nullo alio concurrente licitatore, tali casu pro validitate liberationis estimationem precedere debere concludit Mangil. in tract. de subhastat. quæst. 154. ubi dicit quod quando nullus alius præter creditorem comparuit licitor, tunc ad fraudes evitandas adjudicatio illi fieri non potest, nisi præviâ estimatione, sine qua de iustitia pretii constare non potest, & locus est fraudibus; quidquid aliud esse dicat quando alii concurrerent licitatores; tunc enim nullam aliam necessitatem esse estimationem dicit.

Contraria tamen sententia verior est, ut nullis etiam concurrentibus aliis licitatoribus, liberatio ipsimet creditori facta sit valida; & quanvis nulla præcesserit bonorum liberatorum & adjudicatorum estimatio: adeo ut si debitor prætendat læsionem in pretio intervenisse, onus hoc probandi ipsi incumbat, nec sufficiat quæcumque læsionem probare, sed requiratur quod per debitorem probetur læsio ultra dimidium

iusti pretii. Addent. ad Ludouisi. decis. 12. § ubi dicunt non debere creditorem esse deterioris conditionis quam quilibet extraneus, & quod opinio Surd. conf. 256. sub n. 6. dicentis hoc procedere quanvis nullus alius reperiat emptor, verior est; & huius rei veritas solida ratione comprobatur, quia nulla lege cautetur quod subhastationem estimatio precedere debeat. Nam text. in l. si quos, Cod. de rescind. 4. vendit. debet intelligi de venditione quæ fit ad instantiam Fisci, in qua hoc speciale est, ut precedere debeat estimatio.

Sed tamen subsistendum est, quia multi DD. contrarium tenent, nempe Fiscum nihil in hoc habere speciale: ideo ad aliam responsionem recurendum est, nempe quod illa l. si quos, non vult estimationem fieri iudicialiter per peritos, sed sufficere quod Iudex ex officio se informet de valore rei sub hasta posita; etiam extrajudicialiter, ne fraus fiat in pretio, sed res iuxta congruum valorem liberetur: de qua informatione quanvis in actis non appareat, tamen à Iudice facta præsumitur. Rot. decis. 463. n. 3. part. 3. recent. ubi hoc maxime locum habere dicitur, quando nulla adest fraudis suspicio: quod probatur ex verbis dict. l. si quos, in illis verbis: sub nomine subhastationis publicæ locus fraudibus relinquatur. Quamquam verior etiam sit dict. l. si quos, interpretatio, ut locum habeat dum agitur de venditione pro functionibus fiscalibus iure quodam speciali; quod bene explicat Rot. apud Burat. decis. 96. n. 5. ubi dicitur verba dict. l. si quos, esse clara, cum loquantur de venditione, quæ fit per publicum exactorem. Et licet ibidem Addentes dicant verius esse, quod adiudicatio sit nulla quando fit ipsi creditori, nulla præcedente estimatione; intelligi tamen debet de adiudicatione quæ fit creditori extra incantum publicum; secus si præcedat publica subhastatio: quia tunc non agitur de pignore iudiciali, vel prætorio, in solum creditori dando; sed de venditione facta creditori tanquam tertio, vel plus offerenti. Gratian. discept. forens. 706. n. 6. & c. 7. n. 23. & 24. & cap. 545. ubi dicit Rotam tenere hanc opinionem, quod nulla precedere de necessitate debeat estimatio, præterquam in subhastationibus, quæ sunt pro exactione publicarum functionum.

Supradicta multò magis procedunt, quando debitor non probat magnum adesse excessum inter pretium iustum, & pretium liberationis. Gratian. dict. cap. 706. n. 5. Mangil. ipse in dict. tract. de subhastat. quæst. 18. num. 5. & 11. & quæst. 19. num. 3. adeo ut de dicta læsione considerabili constare debeat. Gratian. dict. cap. 545. num. 26. ubi dicit estimationem esse potius de consilio, quam de præcepto: Eandem sententiam sequitur Rota apud Coccin. decis. 109. num. 14. ubi dicit, necessariam esse estimationem in datione in solum, sed non in liberatione facta in publico incantu: cum creditor ad licitationem admittendus sit, alio nihil offerente; vel offerente quidem, sed minus offerente: ut ibidem dicitur, num. 12. & apud Posth. in tract. de manutent. decis. 109. num. 7. & sequentib. Anton. Niger in tract. de pign. iudic. cap. 5. numero 18. & 19. qui etiam numero 15. distinguit, ut supra numero 8. utrum constet, an non de magno excessu infra legitimum pretium. Surd. consilio 39. numero 26. ubi dicit ad hoc ut venditio sub hasta creditori facta rescindatur, probandam esse læsionem ultra dimidium iusti pretii.

Et hæc sententia bene probatur per text. in l. fin. Cod. de iur. domin. impetr. in fine, ibi: ut quod Index super hoc statuerit, in estimatione pignoris obtemperet; qui

qui textus loquitur in difficilioribus terminis, nempe quando creditor, non per solennem subhastationem, sed per viam impetrationis domini bona sui debitoris sibi adjudicari, & in solum dari obtinet: quo casu licet Rota Romana, in decisionibus superius allegatis, inclinet ad illam sententiam, ut aestimatio adjudicationem praecedere debeat, veluti in d. decis. 109. num. 7. & seqq. apud Polth. in tract. de manutent. tamen fuit novissimè decisum in Senatu Neapolitano, nec in casu adjudicationis per viam impetrationis domini, & dationis in solum, necessarium esse quod praecedat aestimatio: revocataque fuit sententia quae contra hanc opinionem lata fuerat, dum pars gravata ad Senatum per viam restitutionis in integrum recurrisset: teste Sanfelicio decis. 118. part. 1.

Concludendum ergo est, aestimationis praecedentis defectum, non reddere nullam subhastationem, quanvis bona sub hasta posita ipsimet creditori, vel soli offerenti, vel in concursu aliorum obligationum plus & ultimo offerenti, liberata fuerint: & talem styulum ego vidi observari in Comitatu Venassino.

Idque potissimum locum habet, quando lapsus est tempus quadraginta dierum, aut aliud quod secundum consuetudines locorum datur debitori, ad redimenda bona liberata.

CAPVT XXIX.

Quibus in casibus ille, ex cujus pecunia creditor anterior dimissus est, succedat in jus creditoris dimissi; siue solutio fiat à secundo creditore, siue ab emptore, siue pactum subrogationis intervenerit, siue non; & siue cessio facta fuerit iurium, siue non: & alii plures casus subrogationis, & subingressionis in locum hypothecarum creditoris dimissi, explicantur.

SVMMARIVM.

- 1 Creditor posterior intentans remedium juris offerendi, & solvens anteriori creditori, in illius locum succedit, etiam absque cessione iurium.
- 2 Ius offerendi ad effectum succedendi in ius anterioris creditoris, non competit creditori chiographario, aut alteri hypothecam non habenti.
- 3 Extraneus si pro debitore, nomine illius solverit, & tanquam gestor negotiorum debitoris, non succedit in ius creditoris, cui solutum est: secus si proprio nomine, & ad propriam utilitatem, & animo sibi acquirendi solvat.
- 4 Extraneus simpliciter solvens pro alio, censetur nomine illius, & tanquam eius negotiorum gestor solvisse.
- 5 Tertius pignoris possessor solvens utitur iure exceptionis adversus creditores posteriores, si anterioribus solverit, etiam nullà obrenta iurium cessione.
- 6 Quando ipse debitor solvit de pecuniis propriis, non est de subingessione querendum.

- 7 Emptor solvens de pretio rei emptae, non potest obtinere cessionem iurium a creditore.
- 8 Limita nisi praecesserit conventio de cedendis iuribus, & succedendo in locum creditoris dimissi, tunc enim cessio erit valida.
- 9 Item limita, si emptor nolit agere contra alios, sed duntaxat se defendere adversus creditores, tunc non est opus cessione iurium.
- 10 Si solutio fiat per ipsum debitorem de pecuniis tertii, iste tertius non succedit in ius creditoris sine cessione; aut nisi adsit pactum subrogationis, & pecunia in effectu in solutionem anterioris debiti convertatur, & hoc notificatum fuerit creditori.
- 11 Creditor si velit, potest in actu solutionis contradicere subrogationi praeferre per eum, de cuius pecuniis sit solutio.
- 12 Subrogatio in ius anterioris sine pacto expresso, & scientia creditoris inducitur, siue voluntaria, siue necessaria fiat solutio in casibus in quibus creditor potest cogi ad cedendum iura sua.
- 13 Facta cessio iurium non potest induci, nisi scilicet habeat fundamentum aliquod reale.
- 14 Fictio non potest inducere consensum in ignorante, veluti in furioso, & similibus.
- 15 Textus in l. pater filium 36. ff. de legat. 2. & in l. si pupillorum, §. fin. ff. de reb. eorum qui sub tut. non tangunt materiam subingressionis.
- 16 Subrogatio in ius alterius potest esse valida quoad vendentem, sed non in prauidicium tertii, nisi requisita concurrant.
- 17 Subrogatio in ius alterius creditoris potest continere quoad actiones personales, vel quoad hypothecam, vel tantum quoad ius excipiendi.
- 18 In actione personali non est opus cessione iurium.
- 19 Aliud est emptorem esse securum, aliud succedere in ius hypothecarum.
- 20 Textus in d. l. pater filium, & dict. l. si pupillorum, solum respiciunt securitatem emptoris, non subrogationem ad fines agendi.
- 21 Aliud est creditorem secundum solvere, aliud tertium penitus extraneum, ad effectum succedendi in ius hypothecarum.
- 22 Versio pecuniarum probatur coniecturis.
- 23 Diversitas specierum moneta non nocet omnino probationi versionis pecuniarum in causam promissam.

Qui mille aureos ab alio sub annuo censu ea conditione receperat, ut pecunia haec in unius, & anterioribus ejus creditoribus solutionem converteretur, & dans pecunias in iure & hypothecis illius creditoris subrogatus esset, solvit quidem suo creditori, prout promiserat; sed dixit se de propriis pecuniis solvere; nec de subrogatione quidquam dixit, minusque cessionem iurium danti pecunias fieri procuravit; quin potius sibi ipsi iura dicti creditoris cedi fecit, ut contra alios indemnitate consequi posset. Qui pecunias ad censum dederat in concursu creditorum, ceteris praeferrere volebat tanquam succedens in ius anterioris illius creditoris dimissi. Contra verò, posteriores creditores, illum à sua praetentione repellendum dicebant, quod nec cessionem iurium obtinisset, nec solutio de eius pecuniis facta diceretur, nec alia requisita intervenissent sine quibus solvens in ius creditoris dimissi succedere non potest. Res fuit in iudiciū deducta, & acriter disputata;